



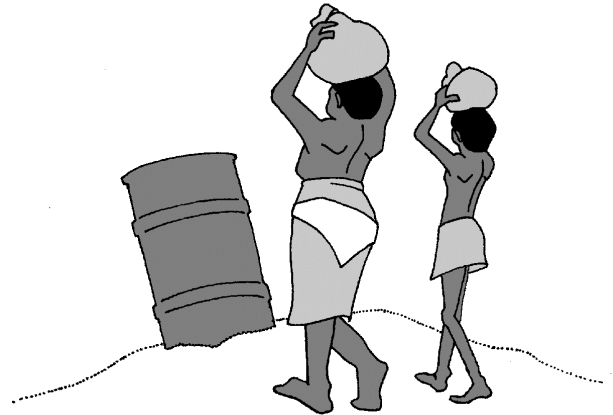
## Bericht uit Saamaka

Columnist: Menno Marrenga

Gepubliceerd in De Ware Tijd 22/12/2005

### Zand

Stenen huizen zijn nu in de mode. Dus is er een groot tekort aan stenen. De productie van stenen wordt beperkt door de aanvoer van zand. Het water staat nu laag, en er zijn zandbanken met het mooiste zand dat er bestaat om stenen van te maken. Zand is spotgoedkoop hier in Saamaka. Een heel dorp vrouwen en meisjes sjouwt kwebbelend in een week twintig of dertig vaten zand de oever op voor twintig Surinaamse dollar per vat. Maar dan hebben ze genoeg geld om spijsolie en zeep en petroleum te kopen, dus gaan zij terug naar de kostgronden. En meer zand krijg je het dorp niet in, totdat de spijsolie op is.



Het probleem is: 20 Surinaamse dollar per vat is een belachelijk lage prijs. We hebben allerlei ideetjes bedacht om een paar honderd vaten zand het dorp in te krijgen, maar wat we ook bedenken: aan arbeidsloon, brandstof en afschrijving zijn we altijd meer dan 20 Surinaamse dollar kwijt. Nu maakt het verschil tussen 20 Surinaamse dollar en het dubbele niets uit: dat is nog geen 200 Surinaamse dollar op een huis. Maar zo rekent niemand. 21 Surinaamse dollar is oplichterij, want vrouwen doen het voor 20 Surinaamse dollar. Dus de bouw stagneert want de vrouwen doen het voor 20 Surinaamse dollar - alleen doen ze het niet, en niemand wil ook maar een cent meer dan 20 Surinaamse dollar betalen.

Vrouwenarbeid is spotgoedkoop, maar het aanbod is beperkt. Dat geldt ook voor kinderarbeid: die betaal je gewoon in snoep, maar als ze volgevreten zijn dan zijn ze misselijk. Dit onorthodoxe economisch klimaat maakt de aanvoer van zand voor stenenproductie een probleem in Saamaka. Het is een capaciteitsprobleem dat moeilijk is op te lossen omdat de marges zo klein zijn.

Misschien werkt slurriepompen. Het zand wordt dan met een hele hoop water van de rivierbodem opgeslopperd, door een centrifugaalpomp in een lange buis naar de oever geperst en daar uitgestort. Het water stroomt weg, en een berg prachtig schoon zand blijft liggen. Vorig jaar probeerde Adau in Kaajapaati het, en het werkte! Het experiment is gestopt, want zijn huis is af. Dit jaar probeerde hij het opnieuw, maar nu is zijn pomphuis gescheurd door een slechte uitlijning.

Twee andere groepen hebben het idee overgenomen: één in Daume onder leiding van Michel, en één in Botopasi onder leiding van Maikel Petrusi. Beide groepen werken wat grootschaliger: vierduims pompen aangedreven door vrachtwagenmotoren. De mannen van Daume pompen vanaf een ondiepe zandbank, en dat maakt dat zij alleen bij laagwater kunnen werken. De ploeg van Botopasi gaat het verst: zij hebben een contract voor meer dan duizend vaten zand voor de herbouw van de onderwijzerswoningen, en dat moet geleverd zijn voor de droge tijd goed doorzet. Zij moeten het zand daarom van drie meter diepte opslopperen. Er is op die diepte een duiker nodig om de zuigslang te sturen. Die draagt zo'n neopreen pak, net zoals de windsurfers in California dragen, en krijgt lucht uit zo'n compressortje waarmee ze in garages verf spuiten. De technologie is afgekeken van de gouddelvers; die doen het ook zo. Het is levensgevaarlijk voor de duiker en al dat water erodeert de oever enorm, maar in het goud maalt niemand om veiligheid of milieu. In de bouw ook niet, dus dat klopt wel. Maar de marges in het goud zijn veel groter dan in de bouw.

De eerste partij zand ligt nu in Botopasi op de oever. Het idee werkt dus, dat is nu bewezen. Maar er zal nog heel wat geknutseld moeten worden aan de efficiëntie, voordat de slurriepomp kan concurreren tegen de spotgoedkope vrouwenarbeid.